

Tütünde külleme

Автор(и): проф. д-р Христо Бозуков, Институт по тютюна и тютюневите изделия – Марково

Дата: 15.09.2016 *Брой:* 9/2016

Külleme veya kül hastalığı, hem ülkemizde hem de bu ürünün yetiştirildiği diğer ülkelerde, tütünün bilinen en eski hastalıklarından biridir. Ülkemizde her yıl çok küçük oranlarda görülür. Bu durum, esas olarak Ağustos ve bazen Eylül ayında burada etkili olan sıcak ve kurak hava koşullarından kaynaklanmaktadır; bu koşullar hastalığa neden olan mantarın gelişimini engeller. Bununla birlikte, bu iki ay boyunca fazla miktarda yağış meydana geldiğinde, hastalık yaygınlaşabilir ve ciddi zararlara yol açabilir.

Bu tür elverişli dönemlerde, tütündeki külleme ilk olarak bitkilerin alt yapraklarında görülür. Yavaş yavaş yukarı doğru yayılarak üst yapraklara ulaşır. Kül hastalığı, yapraklarda örümcek ağını andıran yoğun beyaz iplikçik kümelerinin belirmesi ile karakterizedir. Bu lekeler büyür ve belirgin bir tozlu görünüm kazanır. Tüm leke, yapraklar sallandığında dağılan bir beyaz toz yığını gibi görünür. Lekeler çoğalır ve yavaş yavaş büyüyerek yaprakların çoğunu veya tüm yüzeyini kaplar.

Genellikle yaprak ayasında düzensiz bir şekilde, sıklıkla ana damarlar boyunca yayılırlar. Çoğunlukla yaprakların üst yüzeyinde ve çok nadiren alt yüzeyinde görülürler. Etkilenen yapraklar yavaş yavaş sararır ve kurur. Daha az şiddetli etkilenmiş yapraklardaki tozlu kaplama silinirse, lekenin altındaki epidermisin açık kahverengi veya sarımsı bir renk aldığı görülebilir. Hasat ve kurutma işleminden sonra, hafifçe enfekte olmuş yapraklar bile kararır, kırılğan hale gelir ve işlenmeye ve kullanıma uygun olmaz.

Mücadele

Hastalıkla mücadele stratejisi, hastalığın önlenmesi ve sınırlandırılması için temel tarımsal teknik önlemleri içerir. Bunlar: her tütün tipi için optimum dikim sıklığına uymak, tütün üretimi için nehir vadileri boyunca yer alan düşük, havalandırması zayıf alanların kullanımından kaçınmak, plantasyon sıralarını daha iyi havalandırma için hakim rüzgarların yönünde yönlendirmek, optimal bir sulama rejimi uygulamak, tek yönlü azotlu gübrelemeden kaçınmak ve etkilenen yaprakların zamanında toplanması ve uzaklaştırılmasıdır. Kimyasal mücadele, hastalığın ilk lekelerinin yapraklarda görülmesinden hemen sonra gerçekleştirilir. Propikonazol, penkonazol ve tiyofanat-metil bazlı kayıtlı fungusitler kullanılır. *Erysiphe cichoracearum* D.C.'nin listelenen aktif maddelerden herhangi birine karşı direnci tespit edilmemiştir. Hastalık gelişiminin ilk belirtilerinde uygulanan sistemik etkili ürünler çok iyi bir tedavi edici etkiye sahip olduğundan, koruyucu uygulamalar gereksizdir.